

گزارش رخداد سندرم نکروز انتهای دم در گله گاو نر پرواری در استان قم

" مقاله علمی پژوهشی "

سید محمد بارانی^{۱*}، محمد جواد امیدواریان^۲، جمیله سالار آملی^۳،

پروانه صیفوری^۴، فاطمه ایرانی^۵، زهرا رحمانی^۵

دوره سیزدهم، شماره یک، بهار و تابستان ۱۴۰۱

۱. کارشناس اداره کل دامپزشکی استان قم، هیئت مدیره انجمن علمی بیماری‌های داخلی

دام‌های بزرگ ایران

۲. معاون سلامت اداره کل دامپزشکی استان قم

۳. عضو هیئت علمی - مرکز تحقیقات سم شناسی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

۴. کارشناس مرکز ملی تشخیص آزمایشگاه‌های مرجع و مطالعات کاربردی سازمان دامپزشکی کشور

۵. کارشناس آزمایشگاه مرکزی اداره کل دامپزشکی استان قم

smbarani@yahoo.com

دریافت مقاله: ۱۶ تیر ۱۴۰۰؛ پذیرش نهایی: ۲۵ شهریور ۱۴۰۰

سندرم نکروز انتهای دم عارضه‌ای است که بر اثر ایسکمی و کاهش گردش خون در انتهای دم گاو بروز می‌نماید. عواملی مانند تروما وارد شده به انتهای دم، توکسین‌ها و متابولیت‌های قارچی (بیماری دگنالا، مسمومیت فسکیو، ارگوتیسم)، عوامل عفونی (سالمونلوز)، مسمومیت مزمن سلنیوم، حمله مگس‌های گزنده، کمبود ویتامین A، کمبود روی، الرژی و حساسیت‌های پوستی، هوای بسیار سرد و جرب‌ها ضمن ایجاد ایسکمی در عروق انتهای دم می‌توانند در بروز سندرم نقش موثری داشته باشند. در اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ در بازدید از گله ۳۰۰ راسی گاو نر پرواری واقع در روستای باقر آباد از توابع بخش جعفریه شهرستان قم، مواردی از سندرم نکروز انتهای دم و زخم پیشرونده مشاهده گردید. از مجموع ۳۰۰ راس گاو نر پرواری تعداد ۱۴۵ راس نشانه‌های نکروز انتهای دم نشان داده‌اند. همچنین موارد محدودی از لنگش تورم و قرمزی در سم و دو مورد افتادن شاخ نیز مشاهده گردید. ابتدا موهای انتهای دم دچار ریزش یا جدا شدن کامل سپس انتهای دم دچار نکروز و زخم همراه گانگرن و مواردی از بروز ابرسه‌های چرکی نیز مشاهده گردید می‌گردد. درجه حرارت، اشتها و فعالیت تمامی دستگاه‌های بدن کاملاً طبیعی بوده. علیرغم عدم تغییر در فرمول جیره و کنسانتره مصرفی ولی گله کاهش رشد تا ۲۵٪ را نشان داد. عارضه مذکور به میزان ۸۷٪ در گاوهای چاق و کمتر از ۱۰٪ در گاوهای با وزن (کمتر از ۲۰۰ کیلوگرم) مشخص گردید که بروز عارضه مذکور یکماه بعد از مصرف جو وارداتی جدید که دارای دانه‌های زیاد ارگو و دچار تغییر رنگ و پوسیدگی زیادی بوده همچنین کنسانتره مصرفی فاقد توکسین بایندر بوده. با توجه به بررسی‌های بعمل آمده، رخداد سندرم نکروز انتهای دم بر اثر مسمومیت ناشی از توکسین‌های قارچی مورد ضن قرار گرفت و در جهت تأیید عارضه مذکور و کنترل آن ضمن انجام نمونه برداری‌های آزمایشگاهی (سم شناسی، قارچ شناسی، هیستوپاتولوژی)، دستور داده شده تا نسبت به تغییر جوهای مظنون و استفاده از توکسین بایندر اقدام گردد که بعد از گذشت یکماه بروز عارضه متوقف و بهبودی زخم‌ها و رشد مجدد فولکولهای مو در انتهای دم نیز مشاهده گردید. با توجه به شواهد هیستوپاتولوژیک (تأیید بروز ایسکمی عروق)، یافته‌های قارچ شناسی، مشاهده دانه‌های ارگو در جوهای مظنون، تغییر رنگ (تیره شدن) و پوسیدگی جوهای مظنون، توقف عارضه و مشاهده بهبودی پس از تغییر جو مصرفی و استفاده از توکسین بایندر، رخداد سندرم نکروز انتهای دم را مورد تأیید ولی نظر به عدم امکان ردیابی الکلونیدهای قطعی عامل عارضه به همین جهت یافتن علت قطعی عارضه نیاز به بررسی‌های بیشتری وجود دارد. بررسی منابع نشان می‌دهد که بروز این سندرم با این حجم از ابتلا در استان قم و در کل کشور فاقد سابقه بوده و این گزارش بعنوان اولین گزارش بروز سندرم نکروز انتهای دم در گاو در استان قم و ایران بحساب می‌آید.

واژگان کلیدی: سندرم نکروز انتهای دم، گاو، قم